HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

איתיביה ספק בן תשעה לראשון או בן שבעה לאחרון יוציא והולד כשר וחייב א) באשם תלוי הא מני רבי א] אליעזר היא איתיביה נמצא על (א) שלה אתיום טמאין וחייבין בקרבן נמצא על שלה לאחר זמן טמאין מספק ופטורין מן הקרבן ותני עלה וחייבין באשם תלוי הא מני רבי אליעזר היא אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אמר רב היו לפניו שתי חתיכות אחת של חלב ואחת של שומן ואכל אחת מהן ואינו יודע איזו מהן אכל חייב חתיכה ספק של חלב ספק של שומן ואכלה פטור אמר רב נחמן מאי טעמא דרב קסבר שתי חתיכות ב)איקבע איסורא חתיכה אחת לא קבעה איסורא מאי איכא בין איקבע איסורא לשאי אפשר לברר ב] איסוריה איכא בינייהו כגון שהיו לפניו שתי חתיכות אחת של חלב ואחת של שומן ובא עובד כוכבים ואכל את הראשונה ובא ישראל ואכל את השניה ג] לרבא ליכא מצוות בעידנא דאכל ישראל לר' זירא אי אפשר לברר איסוריה לרב נחמן א)איקבע איסורא איתיביה רבא לרב נחמן ג)רבי אליעזר אומר כוי חייבין על חלבו אשם תלוי ר' אליעזר לא בעי קביעותא לאיסורא איתיביה ספק בן ט' לראשון או בן ז' לאחרון יוציא והולד כשר וחייבין באשם תלוי הא מני ר' אליעזר היא איתיביה נמצא על שלו טמאין וחייבין בקרבן נמצא על שלה אתיום טמאין וחייבין בקרבן נמצא על שלה לאחר זמן טמאים מספק ופטורין מן הקרבן ותני עלה וחייבין באשם תלוי אישתיק לבתר דנפק אמר מאי טעמא לא אמרי ליה דהא מני רבי מאיר היא דלא בעי קביעותא לאיסורא דתניא השוחט אשם תלוי בחוץ ר' מאיר מחייב וחכמים ג)פוטרין ואמאי לימא ליה דר' אליעזר היא הא קמ"ל דר"מ בשיטת ר' אליעזר קאי אמר ד] (ב) רבה בר אבוה אמר רב חתיכה ספק של חלב ספק של שומן ואכלה ה] באנו למחלוקת ר' אליעזר וחכמים לר' אליעזר מאי איריא כי אכלה אפילו לא אכלה נמי ד)דהתנן ר' אליעזר אומר מתנדב אדם אשם תלוי בכל יום אמר רב אשי ר' אליעזר אליבא דבבא בן ו]בוטא דתנן אלא אומרים לו המתן עד שתכנס לבית ספק ת"ר היו לפניו שתי חתיכות אחת של שומן ואחת של חלב בא ישראל ואכל את הראשונה בא עובד כוכבים ואכל את השניה חייב וכן כלב וכן עורב ז] בא עובד כוכבים ואכל את הראשונה ח] בא ישראל ואכל את השניה פטור ורבי מחייב אכל את הראשונה בשוגג והשניה במזיד חייב הראשונה במזיד והשניה בשוגג פטור ורבי ג)מחייב אבל שתיהן במזיד פטור מכלום ה) שתיהן בשוגג ט] שניהן חייבין השני לא מן הדין אלא שאם אתה אומר פטור קבעת את הראשונה בחטאת ומנו אי רבי מן הדין ומן הדין הוא (ג) אי רבנן משום דלא נקבע ראשון בחטאת נימא ליה לשני אייתי חולין לעזרה אמר רב אשי ר'

לרבי זירא אי אפשר לברר איסוריה. דהא שתיהן נאכלות: לרב נחמן איקבע איסורא. מעיקרא וחייב: ר"מ (ד) מחייב. משום שחוטי חוץ אף על גב דאיכא למימר שמא לא אכל חלב ואשם זה חולין הוא דלא בעי קביעות לאיסור: וחכמים פוטרין. דלא איקבע איסורא דשמא חולין הוא: ואמאי. אלטער ו)דלא אמר לו ר' מאיר ז)היא הוה ליה למימר י] אשמעתיה דר' אליעזר היא: בשיטת ר' אליעזר אמרה. משום הכי מחייב דלא בעי קביעות איסור והאי דלא הוה אמר ליה ר' אליעזר היא לא איכפת ליה משום דממילא הוה מצי ידע: אמר יא] רבא ח) כו'. אף על גב דאמרי לעיל פטור דבעינן שתי חתיכות לאו דברי הכל אמרי דהא ר' יב] אליעזר מחייב כיון דאמר דמתנדב אדם כו' וליכא למימר חולין לעזרה מייתי הכא ודאי מיחייב הואיל ובא לידי ספק: מתנדב אדם כו'. טעמיה דר' יג] אליעזר בגמרא מפרש בפרק בתרא (לקמן כה.): אמר רב אשי. האי דבעינן מקצת איסורא לרבי אליעזר אליבא דבבא בן בוטא קאמר דאמר יד] בפרק בתרא (שם) שהיה מביא אשם תלוי בכל יום חוץ ממוצאי יום הכיפורים אמר המעון הזה אילו מניחים אותי הייתי מביא אלא אומרים לי (כו') המתן עד שתיכנס לבית הספק כלומר המתן עד למחר שיש מקצת ספק שמא חטאת היום אבל מוצאי יום הכיפורים אין לחוש בכך דהא כיפר עליו יום הכיפורים על ספקו כדאמרינן בפרק בתרא (שם) חייבי אשמות תלויין שעבר עליהן יום הכיפורים פטורין ואליבא דהאי בעינן מקצת ספק כגון חתיכה אחת אפילו לר' אליעזר אבל רבנן דפליגי אדר' אליעזר בפרק בתרא (שם) דאמרי אין מביאין אשם תלוי אלא על דבר שזדונו כרת ואי מייתי הוי מכניס חולין לעזרה הכא נמי פטרי דדוקא בעינן טו] כדקרינן מלות: וכן אם אכל כלב. את השנייה או עורב חייב ישראל הואיל ובשעה שאכל הוה חתיכה משתי חתיכות: פטור. דליכא ב' חתיכות: ורבי מחייב. דלא בעי ב' חתיכות: ואת השניה במזיד. שהיה יודע שספק הוא: חייב. אשם תלוי אקמייתא דבשוגג הואי ומשתי חתיכות הואי: פטור. דבשעת שוגג לא הוו שתי חתיכות:

ט) איתיביה אביי. כל הנך פירכי מצי למיפרך לעיל לחייא בר רב: השוחט אשם תלוי בחוץ ר' מאיר מחייב. ואף על גב דר' מאיר קאמר לקמן פרק המביא (דף כג:) אם נודע לו ספיקו ילא וירעה בעדר דהוא יולא לחולין הכא מיירי קודם שנודע לו דעדיין שם אשם עליו: וחכמים פוטרין. לאו היינו חכמים דלקמן דפליגי עליה דרבי מאיר פרק המביא (ג"ז שם) דאמר ירעה עד שיסתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה דאם כן הקדש גמור הוא וחייבין עליו בחוץ אלא חכמים היינו כר' מאיר ועדיפי מר' מאיר טז] ופטרי אפילו קודם שנודע לו: באנו למחלוקת רבי אליעזר וחכמים כו' מאי איריא כי אכלה אפי' כי לא אכלה נמי דהא תנן ר' אליעזר אומר מתנדב כו'. ואם תאמר מאי פריך אין הכי נמי מתנדב אבל הכא הוא מחייב אשם עבור חטאו וקמ"ל צריך שיביאנו ולא בעינן חתיכה משתי חתיכות ועוד קשה אמאי לא פריך ליה לעיל על ההיא יז] דר' אליעזר אמר כוי חייבין על חלבו אשם תלוי ויש לומר דהכי פריך מאי איריא כי אכלה כו' פירוש על כרחך האי ר' אליעזר דהכא לאו היינו רבי אליעזר דכוי דאם כן מאי קא משמע לן רב נחמן אלא לעיל גרס רבי אלעזר והכא גרס ר' אליעזר דהוא בר פלוגתיה דרבי יהושע וכן מוכח הסוגיא יח] מטעמים אשר פירשתי ולכך פריך הא דאמר דבחתיכה אחת מחייב רבי אליעזר אשם תלוי מנא לך הא לא משכחת דרבי אליעזר לא מצריך שתי חתיכות אלא מטעמא דאמר יט] מתנדב אדם אשם [תלוי] בכל יום ומשום הכי מייתי אפילו בחתיכה אחת ואם כן חובה לא הוי ואם כן אפילו כי לא אכל נמי ומשני רבי אליעזר [אליבא] דבבא בן בוטא [קאמר] ובמוצאי יום הכיפורים כ] כדפירש הקונטרס ואתא לאשמועינן דרבי אליעזר סבר יש אם למסורת ומלות כתיב (ואף על גב דלהשכחנא דר' אליעזר אית ליה פרק קמא דקדושין (דף יח:) יש אם למסורת גבי בבגדו בה ואם כן ליתני אכלה חובה דמלות כתיב בה לא אכלה נדבה מכל מקום על כרחך לא כא] אייתי הכא מהאי טעמא דסבר דיש אם למסורת דאם כן מאי מייתי כמו כן אחריני טובא דסבר דיש אם למסורת ועוד אפילו סבר בעלמא דיש אם למסורת סבירא ליה הכא יש אם למקרא מטעם שפירשתי לעיל:)

והתניא

מסורת הש"ס

א) [בס"א: וחייבין], ב) [נזיר כג.], ג) [לעיל יז: וש"נ], ד) לקמן כה. [זבחים עו. חולין מא:], ה) [בס"א: אכלום שניהם בשוגג. וגי' קרית ספר להמבי"ט: שתיהן בשגגה מביא חטאת אכלום שניים בשוגג], ו) בס"א מלטער, ז) נ"ל דאי הוה אמר ליה אשמעינן דר"מ בשיטת ר"א כו' וכ"ג ס"י, ח) רב נחמן נ"ל וכ"ה בס"י וכן בתוס' וכ"ג הב"ח ברש"י, ט) שייך לעיל, י) ר"ל מטעם דר"נ דבעינן שיהיה נקבע איסורא עי' בבה"ז,

הגהות הב"ח

(א) גמ' איתיביה נמצא על שלו טמאים וחייבין בקרבן נמצא על שלה וכו' הא מני ר' אליעזר: (ב) שם אמר רבה. נ"ב גי' רש"י רב נחמן: (ג) שם דאי רבנן: (ד) רש"י ד"ה רבי מאיר היא דמחייב וכו' דאיכא למימר שמא אשם זה כצ"ל ותיבות לא אכל חלב נמחק:

מוסף רש"י

מתנדב אדם אשם תלוי בכל יום. שאין לך אדם שאינו עומד בספק חטא (זבחים עז.) שבכל יום הוא עומד בספק חטאת ולבו נוקפו שמא חטא ומלינו שהכשיר הכתוב אשם תלוי ליקרב ולאכול היכא דהוחזק ספק חטא בעדים, והאי נמי אנן סהדי דכל יומא בספק חטא קאי (חולין מא:).

רבינו גרשום

לחלק כדאמר לקמן בסיפא דשמעתין: וקיבלה מיניה. ר' עקיבא ולהכי פסקה במתניתין דכלל גדול דהיודע עיקר שבת דהיינו שגגת שבת וזדון מלאכה ואמר דחייב על כל שבת ושבת: ופשט ליה דולדי מלאכה כו'. ולא קביל מיניה כדקאמ' בסיפא במתניתין הבהמה כשבת אלמא לא קביל: רב חסדא אמר זדון שבת ושגגת מלאכה אפי' ר' עקיבא סבירא ליה דכגופין דמיין. ואי קשיא לך והא ואילו על כל אב מלאכה של כל שבת ושבת לא תנא הא לא קשיא דכיון דתנא בזדון שבת ושגגת מלאכות דחייב על כל אב מלאכה ומלאכה ה"ה נמי דחייב על כל שבת ושבת ולעולם סבירא ליה דכי גופין דמיין וכי בעא מיניה שגגת שבת וזדון מלאכות דימים שבינתי' מי הוויין ידיעה לחלק ופשט' ליה דהויין וקביל מיניה ופסקה במתניתיה: אמר רב חסדא מנא אמינא ליה. דאפילו ר' עקיבא סבירא ליה דכי גופין דמיין: מדתניא הכותב ב' אותיות בהעלם אחת חייב בב' העלמות. דהויא ידיעה בינתים: רבן גמליאל מחייב. כדפרשינן לעיל בפירקין דרבן גמליאל סבר אין ידיעה לחצי שיעור אע"ג דהוי ידיעה בינתים לא מפסקא ידיעה לשיעורא ומצטרפי וחייב: וחכמים פוטרין. דקסברי יש ידיעה לחצי שיעור ולא מצטרף שיעורא. קא סלקא דעתא רבן גמליאל כר' עקיבא סבירא ליה דשבתות כגופין דמיין: בשלמא לדידי דאמינא זדון שבת כוליה. מיתרצי מילתא דרבן גמליאל אדרבן גמליאל דהא תניא פטור בזדון שבת ושגגת מלאכות דשבת כי גופין דמיין וכיון דכגופין דמיין ולא עשה אלא חצי שיעור כתיבה בשבת זו וחצי בשבת אחר הילכך לא מיצטרפי ופטור א): והא דתניא חייב בשגגת שבת וזדון מלאכות. דימים שבינתיים הויא ידיעה לחלק וקסבר הכא לא הויא ידיעה לחלק דאין ידיעה לחצי שיעור אלא מצטרפין וחייב: אלא לרבא דאמר סבירא ליה לר' עקיבא דשבת כגוף אחד הן. דהכי קאמר רבא לעיל ופשט ליה דכי גופין דמיין ולא קביל מיניה אלא סבר כגוף אחד הן: בשלמא הא דתניא חייב משכחת לה בין בזדון שבת ושגגת מלאכות. דהיינו טעמא דחייב דשבתות כגוף אחד הן ובין בשגגת שבת וזדון מלאכות דימים שבינתיים הוויין ידיעה והכא חייב דאין ידיעה לחצי שיעור ומצטרפין: אלא הא דתניא פטור במאי מוקמת לה לא בהדא ולא בהדא. לאו בזדון שבת ושגגת מלאכות ולאו בשגגת שבת וזדון מלאכות: אמר לך רבא. מהכא לא מצית יליף דאמינא רבן גמליאל דפטור כר' אליעזר סבירא ליה דאמר במתניתין שבתות כגופין דמיין הילכך לא מצטרפי שבתות. ולא סבירא ליה כר' עקיבא: והא מדקתני הכא ומודי רבן גמליאל [מכלל] דפליגי באוחרניתא. רבן גמליאל וחכמים: אי אמרת בשלמא. האי ומודה רבן גמליאל לחכמים דהיינו חכמים היינו רבי עקיבא דרבן גמליאל כר' עקיבא סבירא ליה: היינו דפליגי. באוחרניתא בשגגת שבת וזדון מלאכות דימים שבינתים הוויין ידיעה לחלק: דרבן גמליאל סבר אין ידיעה לחצי שיעור. וחייב: ור' עקיבא סבר כו'. ומודה רבן גמליאל לר' עקיבא בזדון שבת כו'. אלא אי אמרת רבן גמליאל כר' אליעזר סבירא ליה. דר' אליעזר היינו חכמים דקאמר ומודה להו רבן גמליאל מכלל דפליגי באוחרניתא במאי פליגי: אי בשגגת שבת וזדון מלאכה. דימים שבינתים הוויין ידיעה לחלק ורבן גמליאל דמחייב דקא סבר אין ידיעה לחצי שיעור בהא אפי' ר' אליעזר כרבן גמליאל סבירא ליה דאין ידיעה לחצי שיעור: דתניא הכותב ב' אותיות כו'. ר' אליעזר מחייב ואלא באחד על האריג פליג ר' אליעזר (נמי). היינו נמי חצי שיעור בהא נמי חיובי מחייב ר' אליעזר: דתנן ר' אליעזר אומר האורג כו'. אלא ודאי כר' עקיבא סבירא ליה. אמר רבא לעולם כר' אליעזר סבירא ליה ומכלל דפליגי בהדא: דתנן הוציא חצי גרוגרות וחזר והוציא חצי גרוגרות בהעלם אחד חייב. דמצטרפין: בב' העלמות. פטור: ר' יוסי אומר בהעלם אחד אם לרשות אחת הוציאן חייב. דמצטרפין לשתי רשויות אין מצטרפין ופטור דרבן גמליאל מחמיר כתנא קמא והכי קסבר בהעלם אחד חייב אע"ג דהוציאן לשתי רשויות. ור' אליעזר סבר לה כר' יוסי דאם הוציאן לשתי רשויות אע"ג דבהעלם אחד פטור. ובהדא פליגי. בהידין מסתברא כרבא אי כרב חסדא: אמר לו ר' אליעזר חייב על כל אחת ואחת מק"ו ומה נדה כו': בשלמא לרב חסדא דאמר שגגת שבת וזדון מלאכה. דליכא חילוק מלאכות ובעא מיניה דימים שבינתים מי הוויין ידיעה לחלק אי לא: היינו דקאמר ליה ומה נדה. דהתם בנדה נמי ימים שבינתים הוויין ידיעה לחלק כדמפרש לקמן: אלא לרבא כו'. דאי כגופין דמיין אי לא בעא מיניה וקא אמר ליה ומה נדה היינו גוף אחד א"כ ומה נדות איבעי ליה למיתנא דנדות הוו גופין מוחלקין: אמר לך רבא תני ומה נידות. שמואל תני נדה וסבירא ליה כרב חסדא: ולרב חסדא. נדה מאי ימים שבינתים הוויין ידיעה לחלק אית ליה. אמר רבא כגון שבא עליה וטבלה כו'. דבטבילות הוויין כימים שבנתים לחלק על כל ביאה וביאה: בשלמא לרבא. דאמר שבת אי כגופין דמיין אי לא בעיא מיניה היינו דקתני הבא על הקטנות דהיינו גופין מוחלקין: אלא לרב חסדא. דאמר דימים שבינתים הוויין ידיעה לחלק בעא מיניה: אמאי קאמר הבא על הקטנות. ליתני הבא על הקטנה חמש ביאות דאית בה ימים שבינתים לחלק כדאמרן: אין הכי מצי מיתנא ומאי קטנות כל קטנות דעלמא דאם בא על אחת מהן ביאות הרבה חייב על כל אחת ואחת: מתניתא דלא כהדין תנא דתניא אמר ר' שמעון כו': תאמר בנדה. שאין בה תוצאות הרבה ענינין הרבה לא אבות ולא תולדות אלא חיוב ביאה בלבד לא אם אמרת בקטנות נדות שהן גופין מוחלקין תאמר בנדה שהיא גוף אחד: א"ל הבא על הבהמה יוכיח. א"ל בהמה הואיל והיא גוף אחד מיבעיא לי כמו נדה אם אינו חייב אלא אחת או על כל אחת ואחת: **סליק פירקא**

ספק אכל חלב כו': ב)מביא אשם תלוי על כל ספק מאלו. ולכשיודע לו דודאי אכל יביא חטאת. כך על לא הודע שלהם שלא נודע לו שודאי אכל אלא נודע לו שספק חלב אכל אינו מביא אלא אשם תלוי אחד: אם היתה ידיעה בינתים. בין זית לזית כשם שהוא מביא על ידיעה ודאית חטאת על כל אחד כך על ידיעה ספק מביא אשם תלוי על כל אחת ואחת: כשם שאם אכל חלב ודם ונותר ופיגול בהעלם אחד. שלא היתה בו ידיעה אלא לבסוף חייב על כל אחת ואחת חטאת מפני שהן שמות מוחלקין:

א) ע"כ שייך לדף טו ע"ב ב) ע"כ שייך לדף יז ע"א

עין משפט נר מצוה

ט א מיי' פ"ח מהל' שגגות הלכה ד:

י ב מיי' פי"ח מהל' מעה"ק הל' י:

יא ג מיי' פ"ח מהלכות שגגות הלכה ד:

שיטה מקובצת

א] ר' אלעזר היא אות י' נמחק וכצ"ל לקמן: ב] לברר איסורן איכא: ג] לרבה ליכא אות א' נמחק: ד] אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה: ה] באנו למחלוקת ע"כ צ"ל דתרוייהו ס"ל דפטור דבעינן ב' חתיכות וליכא אלא בהא קמפלגי אי מקבלין הימנו או לא דלר"א מקבלין אותו הימנו ואע"ג דאי בעי לא מייתי ולחכמים אין מקבלין אבל אין לומר דפליגי אם חייב להביאו דיש אם למסורת או לא דא"כ מאי פריך מאי איריא כו' הא נפקא מינה טובא דאילו אכלה הוזקק להביא עליה אשם תלוי ואי לא אכלה אי בעי מייתי ואי בעי לא מייתי אלא תרוייהו ס"ל יש אם למקרא ומיפטר ופליגי אי מקבלין ממנו אם הביאו אי לא והשתא שמעינן מהכא דר"א סבר יש אם למקרא ובההיא דכוי גרסי' ר' אליעזר כדפי' לעיל. תוס': ו] בוטא קאמר דתנן אלא אומרים לי המתן כו' לבית הספק: ז] בא עובד כוכבים ואכל את הראשונה כו' לחייא בר רב דאמר לעיל דיש אם למקרא ה"נ בהא פליגי דת"ק דפוטר סבר יש אם למקרא ובעינן שתי חתיכות והכא כי אכל ישראל השניה לא היה רק חתיכה אחת ורבי מחייב דסבר יש אם למסורת וכן לר' זירא דבעינן ב' חתיכות משום דאי אפשר לברר איסוריה ומש"ה פוטר ת"ק ורבי סבר לא בעינן לברר איסוריה אלא לרב נחמן דאמר דבעינן ב' חתיכות משום דאיקבע איסוריה בשלמא לת"ק א) דפוטר דבעינן קביעות לאיסוריה אלא לרבי מאי טעמא מחייב הא לא איקבע איסורא דכה"ג אמר תלמודא לעיל דלא איקבע איסורא וצ"ל דלרב נחמן ג' מחלוקות בדבר כו' כמו שכתבתי ומיהו צ"ע דלרב נחמן מנ"ל האי סברא דבקביעות תליא מילתא ושמא י"ל דמשמע ליה דתנא דידן ס"ל כרבי דמחייב בכה"ג ולא שמעינן ליה דמחייב בחתיכה אחת ממש אלמא בקביעותא תליא מילתא: ח] בא ישראל ואכל את השניה פטור לרב נחמן דאמר משום דאיקבע איסורא צ"ל דהאי תנא סבר יש אם למקרא ואינו מביא היכא דליכא שתי חתיכות. תוס': ט] שניהן חייבין והשני לא מן הדין. צ"ל דלהאי תנא לית ליה הך סברא דפרישינן לעיל אליבא דר' עקיבא דאפילו דיש אם למקרא כיון שהראשון מביא אשם תלוי גם השני מביא דא"כ הוו שניהן מן הדין ועי"ל דהא דאמר ר"ע לקמן זה מביא אשם תלוי וזה מביא אשם תלוי השני שלא מן הדין קאמר כהך דהכא דר' עקיבא סבר כר' אלעזר ומייתי ומתני. תוס': י] למימר הא מני ר' אליעזר היא. הא קמ"ל כלומר מש"ה הוי מצטער על שלא אמר ר' מאיר משום דאי הוי אמר ליה אשמועינן דר' מאיר בשיטת: יא] אמר רב נחמן כו': יב] ר' אלעזר אות י' נמחק: יג] דר' אלעזר מפרש תיבת בגמרא נמחק: יד] דאמר לקמן בפרק: טו] בעינן שתי חתיכות כדקרינן: טז] ועדיפי מר"מ. דפטרי אפילו: יז] ההיא ר' אליעזר אות ד' נמחק: יח] הסוגיא מטעמא אשר: יט] דאמר דמתנדב אדם: כ] יוה"כ גליון דאם לא אכלה לא מייתי נדבה: כא] לא אתי הכא אות י' נמחק:

א) לכאורה נ"ל להיפך בשלמא לרבי דמיחייב ניחא דהא איקבע איסורא אבל לרבנן מ"ט דפטרי הא איקבע איסורא דכה"ג אמר תלמודא לעיל דמקרי בכה"ג איקבע איסורא כנ"ל.